

~ פנינים מבית המדרש 'מוסאיוף' בי"ם - ראש השנה ~

הרב מאיר פנחס שליט"א -

הכלל שהחליף בתשובה.. השבוע, ביום חמישי בליל שישי, הגיע לכולל שלנו ב'גבעת שאול' בחור מתחזק מרמת-אביב בחור בשם טום. הוא עדיין רחוק, אבל הוא מתחזק ומתחיל לחזור בתשובה. הוא אמר לי 'הכלב שלי החזיר אותי בתשובה'. אמרתי לו, 'בחיך, איזה כלב? מאיפה? תביא אותו לכולל'. תשמעו דבר מדהים. הוא סיפר לי שלפני שנתיים, בליל יום כיפור תשפ"ד, הוא היה מנותק לגמרי, אוכל ב'כיפור', אוכל נבלות ועושה הכל השם ירחם. הוא אמר, 'לא היה לי שום זיק ליהדות. בליל כיפור לפני שנתיים אני בא הביתה, אוכל ארוחה דשנה, מכין לי אוכל ומדליק את האש. כשאני מסיים לאכול, אני בא להאכיל את הכלב, מביא לו אוכל, והוא לא אוכל. אמרתי לעצמי, אולי כואבת לו הבטן? נחכה למחר'. הוא ממשיך 'אני מחכה למחר, השעה 10:00, 11:00, 12:00, הכלב כבר צריך להיות רעב, אני מכיר אותו. אבל הוא לא אוכל שום דבר. אני שם אותו עליו, על הברכיים, מנסה לדחוף לו אוכל, ושום דבר. בשלב מסוים הוא נותן לי נשיכה באצבעות, ולא הבנתי למה, או יותר נכון, לא רציתי להאמין. למה הוא לא אוכל? מגיעה השעה 16:00 או 17:00 אחר הצהריים, כבר 24 שעות שהוא לא אכל. אני מנסה להביא לו מים לשותות, משהו ללקק, וכלום. כשהופיעו שלושה כוכבים בשמיים, הוא רץ אליי לבד, יושב לי על הברכיים ומסמן לי שהוא רעב'. שאלתי אותו, 'איפה הכלב? היית מביא אותו, היינו עושים לו 'מי שבירך'. אני אומר לכם, הבחורצ'יק שהיה אצלנו בכולל ביום חמישי האחרון אמר שזה היה ניצוץ התשובה הראשון שלו. אבל אנחנו לא צריכים כלבים כדי לחזור בתשובה.

חמאס ת"ש.. הייתי ביום שישי האחרון במקום שאני בדרך כלל לא הולך אליו בימי שישי. ראיתי שאשתי הייתה קצת לחוצה כי אורחים התקשרו ברגע האחרון וביקשו לבוא. אישה מטבעה נלחצת מאורחים כשהיא לא מתארגנת כראוי. הבעל, מה אכפת לו? יושב ומפצח גרעינים. ראיתי שאשתי לחוצה, אמרתי לה 'אשתי היקרה, אל תילחצי מכלום. ברחוב 'בית הדפוס' יש יריד של אוכל מוכן באולם 'בראשית', אני הולך לקנות לך אוכל מוכן לכבוד שבת'. בשעה 9:00 בבוקר לקחתי עגלה והתחלתי לקנות סלטים ודגים לשבת, שיהיה בשפע. האוכל שם יקר, אבל לכבוד שבת קודש אני לא מדקדק במחיר. הרב פינקוס זצ"ל היה מכניס את הילדים שלו לחנות ואומר להם, 'קחו מה שאתם רוצים, הקדוש ברוך הוא משלם עליכם היום'. אני אמנם לא בדרגה הזאת, אבל מילאתי עגלה. הגעתי לקופה הראשית בערב שבת קודש פרשת 'כי תצא'. עמדה שם בחורה ומחייכת מאוזן לאוזן. הוצאתי את כרטיס האשראי ושאלתי, 'אפשר להעביר כאן אשראי?' היא אמרה לי 'זה כבר שולם. בעל המקום ראה אותך מהמצלמה במשרד שלו ונתן הוראה לא לקחת ממך תשלום'. מה עלה לי בראש באותו רגע? אני אהיה הכי כנה איתכם: חשבתי, 'למה לא הבאתי עוד עגלה?'. 'יצאתי משם, נכנסתי לרכב ואמרתי לעצמי: זה בדיוק מה שיהיה איתנו בעולם הבא "האי עלמא כבי הילולא דמי" (עירובין נד, א). אדם יגיע למעלה ויגידו לו 'מתוך שלי, יכולת לאסוף, יכולת להעמיס עגלות, ועכשיו כבר אי אפשר, מאיפה תביא?'.

ב'כח' אס'י'ת' 2020.. סיפר לי מגיד שיעור משיבת 'זוהר התורה', הרב בן ציון אינדיג, שנועד עם בחור מיוחד במינו שהגיע לשיבה לפני שנה. איזה עדינות, אילו מידות, ואיזו למדנות! ש"ס שגור על לשונו, והכל בענווה ובמתיקות מופלאה. לבחור קוראים 'איר', והוא התחתן בכ"ח באב האחרון בבני ברק. הרב אינדיג אמר 'אני חייב לנסוע לחתונה שלו. בחור מופלג כזה שתרם כל כך הרבה לשיבה, אני חייב לשמח אותו'. הוא פינה את זמנו, נסע לבני ברק ונכנס לאולם. הוא סיפר 'רציתי לראות מי זה אבא שלו ומי ההורים שגידלו כזה בחור. קיבלתי שוק: עומד שם האבא, אדם ענקי בגובה שתי מטרים, משפחה פשוטה מפרדס חנה. הבנתי שאם יש כזה הבדל עצום, יש דברים נסתרים מאחורי זה'. הוא ניגש לאבא ושאל 'למדנו רבנו, איך זכית לזכה בן?'. האבא ענה 'זכיתי כמו כולם'. הרב אינדיג לא ויתר ואמר 'אני לא עוזב אותך עד שתספר לי איך זכית לילד כזה'. האבא אמר לו 'שב, אני אספר לך. אני מאבטח בבית ספר ובגן ילדים, יהודי פשוט שעובד למחייתו וחוזר הביתה. והנה יום אחד אני מקבל שיחת טלפון מהשב"כ. אמרו לי 'אנחנו רוצים אותך לראיון עבודה בשב"כ, לאבטח אישים חשובים'. מציעים שם משכורת כפולה ומכופלת, פי עשרה ממה שהרווחתי. הצעה קסומה שכולם חולמים עליה. הגעתי לראיון, ואמרו לי, 'התקבלת למערכת הביטחון של השב"כ'. האבא עמד ושאל אותם 'מה תנאי העבודה?'. אמרו לו, 'עבודה של 24/7'. הוא אמר 'לא, על שבת אני לא מוותר. אני לא כזה צדיק גדול, אבל שבת זו השבת עם המשפחה והילדים, ואני לא מוותר על שבת'. אמרו לו, 'תשמע, זה פיקוח נפש, יש היתרים רבניים'. הוא ענה, 'אני על שבת לא מוותר', קרע את טופס החוזה והלך הביתה. האבא סיים ואמר, 'כמה חודשים לאחר מכן נולד לי יאיר. היהלום הזה נולד לי בזכות מסירות נפש וחיזוק אחד קטן שעשיתי, שנקלט במערכת של בורא עולם. עברו 21 שנה, ואני רואה ממנו נחת'.

א' ניסן 2021 את' תשפ"א.. הרב אלימלך בידרמן שליט"א סיפר מעשה נורא שקרה לאחרונה לתלמיד חכם שהיה צריך לחתן את בתו, כשאין כסף, אשתו דחקה בו לנסוע לארצות הברית לאסוף תרומות. הבחור התבייש מאוד לפשוט יד, אך מכורח הדחק נסע. באמריקה הקשיים מרובים והוא עבר מסכת ביזיונות. יום לפני טיסתו חזרה, הוא אפילו לא כיסה את מחיר כרטיס הטיסה, כי התבייש לדחוק באנשים. בשעה 2:30 לפנות בוקר, בבית הכנסת 'שומרי שבת' ב'בורו פארק', פרץ האברך בבכי על מצבו. ניגש אליו יהודי שנראה כגביר ושאל לפשר הבכי. האברך פתח את ליבו וסיפר שהוא חוזר לביתו בידיים ריקות ואינו יודע איך יביט בעיני בעלי החובות. נכמרו רחמיו של הגביר, הוא הוציא פנקס צ'קים, חתם את חתימת ידו בלי לכתוב סכום, ואמר לו: 'ערוך בנחת את חשבון חובותיך והוצאות החתונה, והרשות בידך לכתוב בצ'ק סכום עד 150,000 דולר'. האברך שמח שמחה עצומה, לא ישן כל הלילה ואמר מזמורי תהילים. בבוקר אמר לעצמו 'כעת אני מרגיש גביר, אלך לאכול ארוחת בוקר במסעדה'. הוא נכנס למסעדה, אכל והזמין חשבון. החשבון היה 48 דולר, אך כשחיפש בכיסיו, גילה שאין לו מזומן כלל. הוא ניגש לבעל המסעדה ואמר 'אין עלי 48 דולר כרגע, אלך

למקום שבו אני מתאחסן ואביא לך'. בעל המסעדה ענה, 'כמוך היו לי הרבה, אתה לא זז מכאן עד שתשלם מזומן, או שתתקשר למישהו שיביא לך'. בצר לו, נזכר האברך בצ'ק החתום. הוא הראה אותו לבעל המסעדה ושאל 'אתה מכיר את הנדיב הזה?'. הלה ענה 'בטח, הוא אוכל כאן הרבה'. האברך אמר 'אז תבקש ממנו שישלם עלי'. המנהל ענה 'אני רק עובד כאן, יש לי רעיון בשבילך: תכתוב על הצ'ק סכום של 48 דולר ותביא לי אותו'. האברך, בצר לו, רשם 48 דולר על הצ'ק הפתוח, שילם על הארוחה ויצא. כשפגש לאחר מכן את הגביר, סיפר לו את שארע וביקש צ'ק חדש על יתרת הסכום, בניכוי 48 הדולרים. הסתכל עליו הגביר ואמר 'תדע לך, עמדתי לפני משפט על סך שני מיליון דולר. אמרתי לעצמי: מה אעשה כדי להניצל מהמשפט? אתפוס מסכן ואתן לו סכום גדול. אבל אני לא נותן סכומים כאלה למי שמבזבז אותם על ארוחות במסעדה! תתרחק מכאן'. איזה אכזבה! 150,000 דולר אבדו בגלל ארוחה זולה. הנמשל זועק: אדם מגיע בימים אלו לפני יום הדין, לפני ראש השנה, ויש לו אפשרות לבקש רחמים על כל חייו, על ילדיו ועל אשתו. מה אנו עושים בימים האלה? האם אנו מבזבזים אותם על הבלים?

פרק ט"ו פרשת את רפאנו – השבוע שמעתי מהרב גואל אלקריף סיפור על יהודי בארצות הברית המשווק בדים וטקסטיל. הוא קיבל הזמנה ענקית מצבא ארצות הברית לספק מדים לכל החיילים. הוא זכה במכרז ששוויו מיליארדים. הוא השבית כמה מפעלים בסין, השקיע את כל כספו ולווה סכומי עתק כדי לייצר את המדים. כשהגיעו הקונטיינרים לארצות הברית, בדקו נציגי הצבא את הסחורה ואמרו 'זה לא עומד בתקן שהזמנו, הסינים רימו אותך ואנו דוחים את הסחורה'. הוא נותר חסר כל, עם חובות עצומים. עורכי הדין שבדקו את החוזים אמרו לו שאין לו שום סיכוי משפטי נגד המפעלים ב'סין' וכי נכסיו אבדו. באותה שעה ממש דפק בדלת ראש ישיבת 'קליבלנד', שלא ידע על המצב וביקש להתארח בביתו ולקבל תרומה. היהודי אמר לעצמו, 'חז"ל אמרו ששכינה עמוסה אצל תלמיד חכם. אני צריך ישועה, אכופ את עצמי ואוריד את הראש'. הוא קיבל את ראש הישיבה בסבר פנים יפות והכניס אותו לחדר מפואר בלי להזכיר דבר מצרותיו. בו ביום קיבל טלפון מצבא ארצות הברית. נאמר לו 'אמנם הסחורה אינה בתקן המלא, אך כיוון שאנו זקוקים למדים בדחיפות, נסכים לקנות אותם ממך במחיר מוזל'. בסופו של דבר, הוא עדיין הרוויח סכום גדול. הוא ראה בחוש כיצד בורא עולם שלח לו ניסיון לראות אם הוא נכנע ויודע להמליך את השם גם כשהתוכניות משתבשות. כפי שרש"י מסביר, ייסורים באים כדי להכניע את הלב, ואם האדם מכניע את ליבו מעצמו, אין צורך להביא עליו חולי.

אנשים השקועים בחומריות העולם הזה, למה הם דומים? יהודי אחד נסע במכונית פרארי חדשה שמחירה מאות אלפי שקלים, עת יצאה מהמוסך. לפתע עבר שם נהג צעיר שנסע במהירות ופגע ברכבו בעוצמה, עד שנעקרו שתי הדלתות. יצא בעל הפרארי מהרכב והתחיל לצעוק, 'תראה מה עשית לי לרכב!'. אמר לו הנהג הפוגע, 'אדוני, תירגע! תסתכל על היד שלך!'. היד שלו הייתה חתוכה ומנותקת מהכתף. התבונן האיש ביד הקטועה שלו והתחיל לצעוק, 'איפה הרולקס שלי?!'. זהו אדם השקוע בתאוות העולם הזה: הוא לא שם לב לנזק האמיתי ולא שם לב לימים שעוברים.

הרב יעקב ישראל לוגסי שליט"א –

מפרק י"ט פסוק השנה רצ"ו והשנה – צריך להבין את המהות של יום ראש השנה. מצד אחד אנו אומרים בתפילה 'היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים' (פיוט מוסף לראש השנה), כלומר, זהו יום דין. מצד שני נאמר: 'אֲכַלּוּ מִשְׁמָנִים וְשָׁתוּ מִמֵּתִיקִים וְשָׁלְחוּ מִנּוֹת לְאֵין נֶכֶן לוֹ, וְאֵל תַּעֲצְבוּ כִּי תִדּוֹת ה' הִיא מַעֲזָכֶם' (נחמיה ח', י'), וחז"ל דורשים את הפסוק הזה על ראש השנה. אם כן, איך זה מסתדר ביחד שיום דין הוא גם יום של אכילה, שתייה ושמחה? שאלה שנייה – איך ייתכן שבראש השנה, שזהו יום הדין שבו הקדוש ברוך הוא דן את הבריות לחיים ולמוות, אין לנו וידויים, אין סליחות ואין צום? לכאורה, מה יותר מתאים ביום כזה מאשר לעשות וידוי, לבקש סליחה ולצום? ובכל זאת אנו אוכלים, שותים ושמחים ביום הזה.

ועוד צריך להבין, מה העניין שאנחנו אומרים בראש השנה 'זכר ליציאת מצרים'? מילא שאר החגים: פסח הוא זכר ליציאת מצרים, שבועות הוא זכר לקבלת התורה לאחר היציאה, וסוכות אף הוא קשור לכך. אבל מה הקשר של ראש השנה ליציאת מצרים? הרי זהו 'היום הרת עולם', היום שבו נברא האדם הראשון ואז הקדוש ברוך הוא נהיה מלך על העולם. איך יום בריאת העולם קשור ליציאת מצרים? ועוד צריכים להבין את ביאור המושג של המלכות הקדוש ברוך הוא ביום ראש השנה. הרי הוא כבר מלך! להמליך מלך שהוא כבר מלך זה נראה לכאורה כמו צחוק וחוכא ואיטלולא. להמליך כל שנה מחדש מלך שכבר מולך, יש בזה מעין ביזיון. בדרך כלל, ממליכים מחדש מלך כשיש נגדו איזה מרד בעם או כשמלכותו התערערה ויש עליה עוררין, ואז מחדשים את ההמלכה. אבל לגבי הקדוש ברוך הוא נאמר 'ה' מלך, ה' מלך, ה' מלך! ימלוך לעולם ועד'. אם כן, מה העניין לומר כל שנה 'תמליכוני עליכם'? ומהי הכוונה במילים אלו? האם הכוונה לקבלת עול מצוות? זה לא ייתכן, שהרי המשנה אומרת: 'למה קדמה פרשת 'שמע' ל'והיה אם שמוע'? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה, ואחר כך יקבל עליו עול מצוות' (משנה ברכות ב', ב'). יוצא מכאן שעול מצוות ועול מלכות שמים הם שני דברים נפרדים. אז מהו עול מלכות שמים ומהו עול מצוות?

פרק א' איתיק משא עומה תלמוד מותאם – כדי שנבין את הדברים, נראה כמה נקודות חשובות שיסבירו לנו את מהות ראש השנה ואיזה אימונים עלינו לעשות כדי שטקס ההמלכה של הקדוש ברוך הוא יהיה מוצלח. הרי בזה תלויה השנה הטובה שלנו, כפי שאומרים חז"ל: 'אמר הקדוש ברוך הוא: אֲמָרוּ לִפְנֵי מַלְכוּתוֹ כְּדִי שֶׁתִּמְלִיכוּנִי עֲלֵיכֶם, וְיִיעֲלֶה זִכְרוֹנְכֶם לִפְנֵי לְטוֹבָה, וּבִמָּה? בְּשׁוֹפָר' (תלמוד בבלי, ראש השנה ט"ז ע"א). כלומר, הקדוש ברוך הוא אומר שאם נמליך אותו בראש השנה, הוא יכתוב אותנו לטובה. אם כך, חייבים להבין מה בדיוק הוא דורש מאיתנו במלכויות. בוודאי שלא מדובר רק באמירה חיצונית בפה, אלא יש כאן משמעות עמוקה שבזכותה אנו נכתבים לטובה. המשמעות של העבדות שלנו כלפי הקדוש ברוך הוא שונה בתכלית מעבדות של עבד רגיל. אצל עבד רגיל חל הכלל 'מה שקנה עבד קנה רבו' (תלמוד בבלי, פסחים פ"ח ע"ב). למשל, אם אדם הלך לשוק העבדים וקנה עבד שבמקרה הוא יהלומן, קבלן, מהנדס או איש הייטק שמכניס עשרות אלפי שקלים בחודש, הרי לעבד עצמו אין כלום. כל התוצאות שהוא מפיק שייכות לאדון. אם הוא רוצה לקנות חולצה או נעליים, הוא צריך רשות. הוא לא יכול להוציא אפילו שקל אחד ללא אישורו של האדון. אולם אצלנו מול הקדוש ברוך הוא, המצב בדיוק הפוך. יש לנו קופה אישית וכל מה שאנו מרוויחים הולך אלינו. 'אם צִדְקָתְךָ מֵהַ תִּתֵּן לִי'

(איוב ל"ה, ז'). כשאדם עושה מצוות, צדקות ומעשים טובים, השכר כולו שייך לו. אז מהי נקודת העבדות שלנו? נקודת העבדות שלנו היא התלות המוחלטת בקדוש ברוך הוא. כפי שנאמר: 'הִנֵּה כְּעֵינִי עֲבָדִים אֶל יְדֹ אֲדֹנִיָּהם, כְּעֵינִי שִׁפְחָה אֶל יְדֹ גִבְרָתָהּ, כִּן עֵינֵינוּ אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ עַד שִׁיחַנֵּנוּ' (תהלים קכ"ג, ב'). עבד ושפחה תלויים תמיד ברצון אדוניהם. לא משנה מי אתה ובאיזו דרגה אתה, לעולם תהיה נתון בלחץ של תלות, האם האדון יסכים או לא, אפילו לגבי טיול או קניית פריט לבוש. התלות הגמורה הזו היא המהות, ואם אנו רוצים להתאמן על המלכויות לקראת ראש השנה, עלינו לחוש את התלות הזו בכל פרט ופרט בחיינו. כל אדם יכול לראות בחוש עד כמה הוא תלוי בקדוש ברוך הוא. אדם רוצה לבצע עסקה או קנייה פשוטה, הכל תלוי ברצונו של ה'. אם הקדוש ברוך הוא ירצה, העסקה תצליח, ואם לא, חלילה היא תיכשל. מה שלא תעשה ותשתדל, מזונותיו של אדם קצובים לו (תלמוד בבלי, ביצה ט"ז ע"א), והוא אינו יכול להתחכם. היה פעם סיפור עם מדפסות ישנות שפעלו באמצעות ברזלים שהכו על נייר דרך סרט דיו. שני מתפללים בבית כנסת קנו כל אחד מדפסת לצרכיו. גבאי בית הכנסת פנה אליהם וביקש שידפיסו עבורו מודעות שונות כמו זמני שיעורים, שמחות וקידושים. כדי לא להכביד על אחד מהם, הגבאי נהג לפצל את בקשותיו, פעם לזה ופעם לזה. יום אחד, אחד מבעלי המדפסות, שהיה כנראה קמצן ורצה לחסוך בדיו, שיקר לגבאי ואמר לו שהמכונה שלו התקלקלה. הגבאי פנה לאדם השני, שהסכים בשמחה להדפיס כל מה שיידרש באומרו: 'בשמחה אדוני הגבאי, מה שאתה רוצה תיקח ממני, הכל בסדר'. לאחר מספר שבועות, האדם שהפסיק להדפיס ניגש לחברו ושאל אותו: 'תגיד, המכונה שלך לא נתקעת? אתה לא צריך להוסיף דיו? מאז שקנינו את המדפסות, המכונה שלי כל פעם נתקעת, הדיו מתייבש ואני צריך לדלל אותו ולהזמין טכנאי'. חברו השיב שאצלו הכל בסדר גמור. התברר שכדי שהדיו יפעל כראוי, צריך להדפיס לפחות פעם ביומיים משהו כדי שלא יתייבש. אותו אדם שרצה לחסוך והפסיק להדפיס חסד לגבאי, המכונה שלו עמדה דוממת והדיו התייבש, מה שגרם לו לתקלות והוצאות. אדם חושב שהוא מרוויח או מתחכם על חשבון מצווה, אך בסופו של דבר קורה רק מה שהקדוש ברוך הוא רוצה. כל העסקים והעניינים בידי שמים, ואף אחד לא יכול להרוויח או להפסיד על חשבון חברו. הנקודה של המלכויות היא להאמין בתלות הזו גם בקניות פשוטות של בגדים או נעליים. כמה פעמים קורה שאדם קונה בגד, וכשהוא מגיע הביתה מגלה שזה לא מתאים, או שאומרים לו שהוא יכול היה למצוא מקום זול יותר, ואז ליבו נאכל. אך כשיש תפילה לפני כל מעשה ויש הכרה בתלות, יש לאדם סיעתא דשמיא.

תְּלֹת מוֹחֶלֶט בְּפִיאֹת הַטֹּל וּפְנֵשׁ - כמה אדם תלוי בקדוש ברוך הוא בבריות שלו. פלאי הבריות הם אינסופיים. פרופסורים לומדים שבע שנים רק על תחום העין, תחום המוח, הלב או המעיין. פרופסור לא יכול להיות בקיא בכל התחומים, כי זה דורש חיים שלמים. וגם לאחר שבע שנות לימוד, פרופסורים שונים באותו תחום מנהלים ויכוחים ומציגים סתירות זה לדברי זה. המוח מלא בכל כך הרבה תאים שלכל אחד מהם תפקיד קריטי. **אנו מברכים בברכת 'אשר יצר':** 'רופא כל בשר ומפליא לעשות'. לכאורה, המילה 'רופא' מתאימה רק כשיש חולה, כפי שאנו אומרים בתפילת העמידה: 'ברוך אתה ה', רופא חולי עמו ישראל'. אם כך, מדוע בברכת אשר יצר, שלא מדברת על חולים, אנו מזכירים רפואה? התשובה היא שהאדם חושב שזה טבעי לחלוטין שהגוף שלו מתפקד. אך האמת היא שאתה בחזקת חולה בכל רגע, והקדוש ברוך הוא מרפא ומקיים אותך באופן תמידי. כל רגע שהגוף מתפקד ולא נסתם בו כלי דם, זה נס. לכן אנו אומרים 'גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם ייסתם אחד מהם...' הקדוש ברוך הוא יודע הכל, מה משוחרר ומה סתום בגופך, בלי שום צילומי רנטגן או סי.טי. כולנו תלויים בו לחלוטין.

וגם ברוחניות הדבר נכון. אמנם אמרו חז"ל 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' (תלמוד בבלי, ברכות ל"ג ע"ב), אך אסור לשכוח גם ש'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום... ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו, אינו יכול לו' (תלמוד בבלי, קידושין ל' ע"ב). מי יכול להעז ולבקש מהקדוש ברוך הוא להעמיד אותו בניסיון? אפילו דוד המלך שביקש 'בְּחַנֵּי ה' וְנִסֵּי' (תהלים כ"ו, ב') נכשל באותו ניסיון מפורסם. בגמרא (תלמוד בבלי, ברכות ל"ד ע"ב) מסופר על רבן יוחנן בן זכאי שבנו חלה. הוא הלך לרבי חנינא בן דוסא וביקש שיתפלל עליו, ואכן הבן התרפא. אמר רבן יוחנן בן זכאי לעצמו: 'אלמלא הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו, לא היו נענים לו'. שמעה זאת אשתו ושאלה בפליאה: 'וכי חנינא בן דוסא גדול ממך? הרי אתה נשיא ישראל וראש הסנהדרין!'. ענה לה רבן יוחנן: 'לא, אלא אני דומה לשר לפני המלך, והוא דומה לעבד לפני המלך'. רבן יוחנן התכוון לומר לה שרבי חנינא מצטיין בנקודת התלות שהיא מושלמת אצלו. אמנם רבן יוחנן היה גדול בתורה ובנשיאות, אך רבי חנינא הרגיש עבד המשליך את כל ייבו על ה' בצורה המוחלטת ביותר, בעוד ששר לא תמיד מרגיש תלות כה גמורה. זוהי הנקודה הראשונה שעלינו לחדד לקראת ההמלכה בראש השנה: לחוש תלות, להתפלל על כל דבר ולתת תודה לה' על כל הצלחה.

תמימות ואמונה ללא תרעומות - הנקודה השנייה במלכויות היא לסמוך על הקדוש ברוך הוא, להיות תמים איתו ולא להרהר אחריו או לשמור בלב טינה ותרעומת. המחשה לכך ניתן לראות במסדר של חיילים. כאשר מלך ממדינה אחרת מגיע, מעמידים לכבודו מסדר כבוד של מאה חיילים עומדים כקובייה מושלמת של עשר על עשר, כולם זקופים ובלבוש אחיד. נתאר לעצמנו שאחד החיילים עומד ישר, אך בליבו הוא מהרהר ומבקר את המלך. מלך בשר ודם לא יודע מה הוא חושב, אבל אם אותו חייל יחליט פתאום לצאת מהשורה באמצע הטקס, הוא יהרוס את כל מבנה הקובייה והמסדר. כשאנו ניצבים בראש השנה, הקדוש ברוך הוא לא דורש מאיתנו מִסְדְּרִים חיצוניים או תלבושת אחידה. הוא מבקש את המחשבה שלנו, שנהיה כולנו 'אגודה אחת', ללא פילוג ותרעומות כלפיו. מלך בשר ודם אינו יודע מה החייל חושב, אך אצל הקדוש ברוך הוא שבוחן כליות ולב, אם אתה מהרהר אחריו ומלא בטענות, הרי זה כאילו יצאת מהמסדר וקלקלת את השורה. כמובן שאנו לא מלאכים ולא דורשים מאיתנו שלימות בלתי אפשרית. הרב יחזקאל לוינסקי היה תובעני מאוד בדרשותיו לדרוש התחזקות מקהלו, אך תמיד היה מסיים ואומר: 'תזכרו שהקדוש ברוך הוא לא בא בטרניא עם בריותיו' (תלמוד בבלי, עבודה זרה ג' ע"א). הקדוש ברוך הוא לא מבקש מהאדם דברים שלמעלה מיכולותיו. טבעו של האדם הוא שכאשר עולה לו מחשבה לא טובה, הוא מיד רואה את עצמו כלא מוצלח. הוא לא מבין שההצלחה האמיתית היא עצם המאמץ לסלק את המחשבה, ולא הציפייה המדומינת שהיא לא תגיע לעולם. אותו רב אמר ליהודי שבא והתלונן שאינו במצב של חיזוק תמידי: 'תגיד לי, מי כן במצב של חיזוק תמידי?'. כולנו נתונים בעליות וירידות. בניגוד למוצר מלאכותי לבית שמצפים ממנו להיות מושלם ללא שריטה, בני אדם מלאים ב'שריטות' ובחסרונות. התפקיד שלנו הוא להשתדל להסיח את הדעת ממחשבות פְּרִינִיּוֹת או לא טובות. להמליך את הקדוש ברוך הוא פירושו לבטוח בו, להיות תמימים איתו ולהאמין ש'הצור תמים פִּעְלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט' (דברים ל"ב, ד'), ושהכל

נעשה מתוך 'אהבת עולם אהבתנו'.

קבלת החלטת 16/10 והתחלת הנקודה השלישית במלכויות היא הצורך לחדש משהו מצידנו. הרי להמליך מלך שהוא כבר מולך נראה כמו פגם או דבר מיותר. אז למה מבקשים מאיתנו להמליך אותו מחדש? התשובה היא שאנו באים בראש השנה להוסיף שלמות לא במלכותו שלו יתברך, אלא במלכות שלנו כלפיו. 'תמליכנו עליכם' אומר הקדוש ברוך הוא. לכן, ספרי המוסר והקבלה כדוגמת הרש"ש, מצינים שאדם חייב לקבל על עצמו בראש השנה החלטות וקבלה טובה, אפילו קטנה ביותר. בלעדיה ההמלכה חסרת משמעות. ואם אדם מתקשה להיות עקבי ולא מצליח לקבל שום קבלה מעשית, שייקח על עצמו לפחות ללמוד מעט מוסר, כי המוסר בסופו של דבר משפיע ומשנה את האדם. הדבר מתבאר יפה בסיפור המפורסם על רב סעדיה גאון, שהתארח פעם בפונדק דרכים ובעל הבית אירח אותו כרגיל. כשעזב רב סעדיה את המקום והמשיך בעגלתו, רץ אחריו בעל הפונדק בבכי ובצעקות עד שהשיגו ונפל לרגליו. שאל אותו רב סעדיה למה הוא בוכה, הרי שילם לו על הכל. השיב בעל הפונדק: 'אחרי שעזבת, סיפרו לי שרב סעדיה גאון התארח אצלי! לו רק ידעתי את מי אני מארח, הייתי מכבד אותך הרבה יותר! אני בוכה על כך שלא נהגתי כך לפי גדולתך האמיתית'. מסופר שבעקבות אירוע זה היה רב סעדיה גאון מסתגר כל יום לחצי שעה, נופל על פניו ובוכה: 'חטאתי, עויתי, פשעתי'. תלמיד אחד שהתחבא בחדר וראה זאת, היה נסער ולא יכל לישון בלילות. הוא פנה לרבו וביקש לדעת אילו חטאים יכולים להיות לצדיק כמוהו. הסביר לו רב סעדיה גאון: 'בכל יום אני זוכה להתעלות ולהכיר את גדולת הקדוש ברוך הוא יותר מאשר ביום שלפניו. כשאני מבין היום את מלכותו בצורה עמוקה יותר, אני קולט שאתמול עבדתי אותו מתוך הכרה חסרה יותר, ועל כך אני מבקש סליחה, בדיוק כמו אותו בעל פונדק'. מכאן אנו למדים שההמלכה מחייבת הכנה והתחדשות אישית.

הבושה העמוקה כתחליף לווידי- הנקודה הרביעית והאחרונה של מלכויות היא השאיפה והרצון הכן להיות נתונים למלכותו יתברך. הרי קשה מאוד להיות ללא הכרה במלכות שמים. 'מַרְכָּה נְכֻסִים, מַרְכָּה דְאֶגָּה' (משנה אבות ב', ז'). החיים מלאים בדאגות של פרנסה ומשפחה. יש לזכור שהכעס הוא התאונה החזיתית הקשה ביותר לאמונה. בעל 'חובות הלבבות' מסביר שעיקר כוחו של היצר הרע הוא להטיל ספק באמיתות האמונה וליצור אטימות וטמטום הלב. לכן עלינו לזעוק בראש השנה: 'מלך על כל העולם כולו בכבודך... וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו'. לפי זה נבין גם למה לא אומרים וידיים בראש השנה. לכאורה שאלנו, אם זהו יום דין שבו יעמיד במשפט כל יצורי עולם, זהו היום המתאים ביותר לצום, לסליחות ולווידי. ובמקום זה אנו אוכלים ושותים. ההסבר לכך טמון במשל על שר שהמלך גידל, רומם ונתן לו תפקידים רמים. יום אחד ישב השר בחברת מרעיו הליצנים, ונטוב ליבו בין החל ללעוג למלך ולצחוק על הנהגותיו. הדבר נודע למלך, ואף לשר עצמו נודע שהמלך שמע על כך. מרוב בושה ופחד, השר נמנע מלהגיע לארמון והמציא תירוצים שונים שהוא חולה. אך כשהגיע יום ההולדת של המלך, חובה הייתה על כל השרים להגיע, לברך ולהביא מתנה. השר הגיע בבושת פנים, כשראשו מורכן עד חזהו. כשהגיע תורו לעמוד מול המלך, הוא ניצב מושפל לחלוטין ולא הצליח להוציא מילה מפיו. המלך לא היה צריך לשמוע שום בקשת סליחה; הבושה העמוקה הזו וההכנעה היו התשובה והתיקון הגדולים ביותר עבור אותו שר. בראש השנה אנו באים להמליך את הקדוש ברוך הוא. אנו לא עומדים לפרט חטאים ולבקש סליחה, אלא באים בהכנעה ובושה עמוקה. הרי אנו מכריזים עליו למלך, ויודעים היטב כיצד התנהגנו במהלך השנה. הבושה הזו היא עצמה התשובה והסליחה הגדולה ביותר. חז"ל אומרים: 'כל העושה דבר עבירה ומתבייש בה, מוחלין לו על כל עונותיו' (תלמוד בבלי, ברכות י"ב ע"ב). אילו חז"ל היו מתקנים וידי בראש השנה, היינו מתמקדים בחיסול חובות ובבקשת סליחה. במקום זאת, הם רצו שנתמקד בהמלכה, והסליחה תצמח מאליה מתוך הבושה. לכן לא מתוודים בראש השנה.

הקשר ליציאת מצרים ואמירת 'אמן יהא שמיה רבא' - לסיים, שאלנו מדוע אנו מזכירים בראש השנה 'זכר ליציאת מצרים'? הרי יום זה הוא 'היום הרת עולם', היום שבו נברא האדם הראשון ואז הקדוש ברוך הוא נעשה מלך. מה הקשר ליציאת מצרים? התשובה היא שאין מלך בלא עם, ובראש השנה הקב"ה מלך על העולם כי אז נברא האדם הראשון, ועיקר המלכות הייתה ביציאת מצרים. כפי שהפסוק אומר: 'פִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עָבְדִּי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם' (ויקרא כ"ה, נ"ה). רק אז ה' קרא לנו רשמית עבדים. ומאחר שעיקר מהותו של ראש השנה הוא מלכויות, ועיקר קבלת העבדות שלנו נעשתה ביציאת מצרים, אנו מזכירים זאת ביום זה. לכן, בימים אלו עלינו להתחזק ולהתאמן על המלכויות גם באמירת 'אמן יהא שמיה רבא'. באמירה זו אנו מביעים את רצוננו ותשוקתנו שמלכותו של ה' תהיה שלמה. הרי נאמר: 'אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק' (רש"י על שמות י"ז, ט"ז). אי אפשר לבוא להמליך את הקדוש ברוך הוא בראש השנה כשאין בנו אפילו את ההשתוקקות לכך. 'אמן יהא שמיה רבא' היא הביטוי לפחות המינימלי לכך שאנו חפצים ורוצים שמלכותו תהיה שלמה במהרה בימינו, אמן..

לע"נ - הרב עמוס כמוס וגאמטה בן פורטונה, סלים בן רחל, הרב שלום אהרון בן רחל, חכם שלום הכהן בן תפחה מלכה, הרב שמעון בן חביבה, הרבנית שולמית רחל בת מזל, רבקה פנינה בת בסנדה, יעל טוהר בת נוגה, שאול בן רחל ופורטונה בת רבקה, מורד בן פרידה, זקי יצחק בן פרידה, נוהם עליזה בת אסתר, רחל בת גרז, פרידה פירדוס בת נוהם עליזה, יוסף בן שמחה זיוון הגון- אלישיב בן אסנת, אורה בת אסנת, אביגיל בת אסנת, לינוי בת אסנת, אודליה בת אסתר, מיכל מרים בת לימור, משה חיים בן סטלה אסתר, יעקב ישראל בן שושנה, יניב בן שושנה, ורד בת בתיה בריאות ונחת ל - הרב חזקיהו דב הכהן בן שושנה, דוד בן זוהרה, נחמן בן רינה, זקי בן סטלה אסתר, שושנה בת רבקה, סטלה אסתר בת נוהם עליזה, ישראל הרצל בן ביה, אברהם בן לינה, רינה שרה בת שושנה, רחלי בת רינה שרה, שמואל בן רינה שרה, אבישי בן שולמית ושא"ק - משה בן בלה, ששון בן רונית ברכה, מירי בת סוזן, שי שלמה בן חנה, רפאל נתנאל בן טלי, שרה בת חנה, רינה שרה בת שושנה, מרדכי בן סטלה אסתר, אסתר בת בתיה, מאיר הראל בן יונה

מצוות אהפיל. הא עוניין להקדיש/לקבל את העלון או לסייע ולתמוך בהפצתו יפנה לאלפון - 052-6126053